
Plats och tid	Stiftskansliet Luleå, kl. 12:45-13:45
Mötesdeltagare Beslutande	Åsa Nyström, biskop, ordförande Nora Nordgren, ledamot Peter Roslund, ledamot Titti Ådén, ledamot Henric Jakobsson, ledamot Stefan Tornberg, ledamot Sivert Mässing, ledamot Lars-Gunnar Frisk, ledamot Rolf Wikman, ledamot Inger Stenlund, ledamot Maria Andersson, ledamot
Övriga	Ingela Eriksson, ersättare Karin Öhman, ersättare
Föredragande	Maria Henriksson, §70 Åsa Björkman, § 70 Anders Sandberg, § 70
Paragrafer	Omedelbar justering av § 70
Sekreterare	Emma Backlund
Ordförande	Åsa Nyström
Justerare	Stefan Tornberg

ANSLAG/BEVIS

Protokollet har justerats. Justering har tillkännagivits genom anslag.

Förvaringsplats för protokollet: Stiftskansliet, Luleå

Datum för anslags uppsättande: 2026-10-07

Datum för anslags nedtagande: 2026-10-29

Sofia Larsson

§ 70

Dnr. S 2025-0205

Samverkan i Södra Lapplands kontrakt

Beslut

Stiftsstyrelsen **beslutar** i enlighet med arbetsutskottet förslag

att berörda församlingar och pastorat inom Södra Lapplands kontrakt ges möjlighet att utveckla fördjupad och formaliserad samverkan för att stärka pastoral, demokratisk, organisatorisk och ekonomisk bärkraft enligt nedan beskriven tidsplan.

Stefan Tornberg reserverar sig och har inkommit med följande skriftliga reservation:

Jag välkomnar att det tidigare förslaget om bildandet av ett pastorat för hela Södra Lapplands kontrakt ersatts av möjligheten till en fördjupad samverkan mellan de berörda församlingarna och pastoraten. Dock vill jag tydligt markerat att den beslutade tidsplanen är alldeles för pressad för att möjliggöra en förtroendefull dialog med såväl förtroendevalda som anställda. Samverkansmandatet borde heller inte villkoras som "kontraktsamverkan" utan vara öppet för samverkan mellan ett mindre antal församlingar och över kontraktsgränserna i olika frågor.

Ärendebeskrivning

Stiftsstyrelsen konstaterar att det finns bred samsyn om de långsiktiga utmaningarna avseende kompetensförsörjning, ekonomi, organisation och möjligheten att vara kyrka i Södra Lapplands kontrakt. Den avgörande frågan är därför inte om förändring behövs utan hur den ska genomföras. Rädslan och motståndet mot ett pastoratsbildande är stort i alla ingående församlingar. Den förändring som med nödvändighet måste ske behöver mobilisera krafterna i konstruktiva lösningar framåt, inte till motstånd. Det finns betydande lokala skillnader mellan församlingarna, vilket talar för att samverkan bör byggas underifrån med lokalt ägarskap. Frivillig kontraktssamverkan ska dock inte vara ett alternativ till förändring, utan en form för förändring.

Stiftsstyrelsen förutsätter att kontrakt som väljer vägen med fördjupad formaliserad kontraktssamverkan kan visa en tydligt framskridande samverkan över tid. Avsiktsförklaringar, gemensamma beslut, etablerade samverkansfunktioner och dokumenterade resultat utgör centrala indikatorer i stiftsstyrelsens bedömning. Om sådan utveckling inte kan påvisas ska stiftsstyrelsen ta ställning till behovet av ytterligare strukturförändring genom bildandet av ett nytt pastorat.

Tidsplan

För att möjliggöra en bred förankring ska beslut om avsiktsförklaring tas i respektive kyrkofullmäktige senast den 31 maj 2027. För att undvika att den övergripande förändringsprocessen försenas behöver framtagande av avsiktsförklaring och identifiering av konkreta samverkansområden pågå parallellt. Det kan hända att kyrkoråden av kyrkofullmäktige behöva ges ett särskilt uppdrag att bereda avsiktsförklaring och bemyndigas att underteckna samverkansavtal om detta inte redan omfattas av nuvarande delegationsordning.

Forts. § 70**Avsiktsförklaring**

- förslag till avsiktsförklaring för kontraktssamverkan som beslutas av respektive kyrkofullmäktige.

Underlag till samverkansavtal

- identifiera områden och verksamheter för samverkan
- hur samverkan ska konkretiseras,
- tidplan och utvärdering
- hur ansvar, mandat och ekonomi ska regleras,
- hur kompetensförsörjning och långsiktighet ska säkerställas.

Samverkansavtal ska beredas och undertecknas i enlighet med församlingens/pastoratets delegationsordning och sändas till stiftsstyrelsen för kännedom. Samverkansavtalen är avsedda att ge både församlingar och stiftet en gemensam grund så att avtalssamverkan kan bära de funktioner som annars hanteras inom ramen för pastoratssamverkan.

31 maj 2027, avsiktsförklaring

Avsiktsförklaring för kontraktssamverkan ska fattas av respektive kyrkofullmäktige och sändas till stiftsstyrelsen.

31 maj 2027, samverkansavtal

De första samverkansavtalen ska vara underskrivna och sändas in till stiftsstyrelsen för kännedom. Samverkansavtal kan fortsätta att utvecklas under hela perioden och helhetsbedömningen görs i den samlade utvärderingen oktober 2028.

December 2027, avstämning

- genomförda beslut om samverkan,
- ingångna avtal
- identifierade hinder och planerade åtgärder.
- redovisning till stiftsstyrelsen

Juni 2028, avstämning

Stiftsstyrelsen ska i juni få en redovisning av hur samverkan utvecklas inom Södra Lapplands kontrakt.

Oktober 2028, samlad utvärdering

I oktober 2028 ska en samlad utvärdering ha genomförts. Om kontraktssamverkan inte visat på tillräcklig progression eller inte bedöms kunna säkerställa långsiktig pastoral livskraft, demokratisk, ekonomisk och organisatorisk bärkraft, har stiftsstyrelsen att fatta beslut om ytterligare strukturåtgärder i form av bildande av nytt pastorat. Om beslutet blir att bilda ett nytt pastorat uppdaterar stiftsstyrelsen tidplanen utifrån regelverk, samråd och interimistiska organ så att ett nytt pastorat kan träda i kraft den 1 januari 2030.

Forts. § 70**Bakgrund till beslut**

Stiftsstyrelsen i Luleå stift beslutade den 5 december 2024 att som långsiktig inriktning utgå från kontrakten, med eventuella kommande förändringar, som grund för samverkan och framtida pastoratsbildningar. Detta innebär att förändringar i struktur i första hand ska sökas inom befintliga kontrakt.

Utredningen om samverkan i Södra Lapplands kontrakt har genomförts mot bakgrund av en utveckling med minskande medlemsantal, ökande ekonomiska utmaningar samt svårigheter att långsiktigt säkra kompetensförsörjningen, särskilt vad gäller präster och andra nyckelkompetenser. Prognoser visar att andelen kyrkotillhöriga i området kan minska till omkring 40–43 procent av befolkningen fram till år 2051, vilket påverkar såväl ekonomiska förutsättningar som verksamhetens omfattning.

Utredningen omfattar församlingarna Dorotea-Risbäck, Lycksele, Malå, Sorsele, Stensele, Tärna, Vilhelmina och Åsele-Fredrika. Dessa är idag organiserade i flera enheter, vilket medför organisatorisk sårbarhet, ensamarbete i vissa funktioner samt en relativt hög administrativ belastning i förhållande till verksamhetens omfattning. Den samlade analysen visar att den nuvarande strukturen inte bedöms vara långsiktigt hållbar.

Stiftsstyrelsen beslutade den 3 juni 2026 i enlighet med arbetsutskottets förslag att ställa sig bakom förslagen i "Utredning om samverkan i Södra Lapplands kontrakt, Luleå stift 2026", att stiftsstyrelsens beslutsunderlag skickas för yttrande till berörda samt att anta en tidsplan för yttrande och samråd.

Inkomna yttranden

Yttranden har inkommit från Tärna församling, Södra Lapplands pastorat, Malå-Sorsele pastorat, kontraktsrådet och kontraktsprosten. De skiljer sig åt i tonläge och utgångspunkt, men uppvisar stor samsyn kring vilka utmaningar som finns i Södra Lappland.

Ingen av remissinstanserna ifrågasätter de grundläggande problem som beskrivs i utredningen: medlemsminskning, kompetensförsörjningsproblem, stora pensionsavgångar, geografiska avstånd och ökande krav på organisation och administration. Motsättningarna handlar i huvudsak om vägen framåt, tidpunkten för förändringen och genomförandet av den.

Samrådsmötet

Samrådsmötet som genomfördes den 24 augusti 2026 bekräftade i huvudsak den bild som redan framkommit i de skriftliga yttrandena. De synpunkter som framfördes berörde demokrati och lokalt inflytande, geografiska avstånd, kyrkoherdens och församlingsherdens roll, genomförandeprocessen samt önskemål om att senarelägga beslutet. Det framkom även resonemang om lokal identitet, teologiska perspektiv och behovet av fortsatt samverkan. Inga nya sakuppgifter eller alternativa organisatoriska lösningar presenterades som förändrar bedömningen av de långsiktiga utmaningarna kring medlemsutveckling, kompetensförsörjning, pensionsavgångar eller organisatorisk sårbarhet. Samrådet förstärker bilden att det finns en betydande oro för hur förändringen ska genomföras, snarare än att det saknas behov av förändring som sådan.

Forts. § 70**Samlad bedömning**

De inkomna yttrandena tillför viktiga perspektiv kring demokrati, lokal förankring och geografi. De inkomna yttrandena pekar på risker och farhågor som behöver tas på största allvar. Särskilt frågor om demokrati, lokalt inflytande, geografi, rekrytering och förändringsledning behöver adresseras i det fortsatta arbetet. Samtidigt är det tydligt att yttrandena i huvudsak bekräftar den problembild som utredningen beskriver.

Den avgörande frågan är därför inte om förändring behövs, utan hur den ska genomföras. Flera remissinstanser föreslår att beslutet skjuts fram till 2030. Mot detta talar att det är nu som förutsättningarna för en väl genomförd förändring är som bäst. Idag finns fortfarande kyrkoherdar i samtliga enheter, fungerande kyrkoråd, engagerade församlingsråd och ekonomiska resurser som kan användas för att stödja omställningen.

Om förändringen skjuts fram finns en betydande risk att den senare måste genomföras under sämre ekonomiska och personella förutsättningar samtidigt som stora delar av dagens ledarskap har lämnat sina uppdrag. Den största risken är därför inte att förändringen genomförs. Den största risken är att vänta tills handlingsutrymmet har blivit mindre.

Beredningen valde därför att överlämna två förslag till arbetsutskottet att ta ställning till, formaliserad kontraktssamverkan alternativt pastoratsbildning.

Formaliserad kontraktssamverkan, har fördelen att den kan växa fram med stark lokal förankring och ett tydligt ägarskap hos berörda församlingar och pastorat. Modellen ger möjlighet att stegvis utveckla gemensamma lösningar utifrån lokala förutsättningar och kan därmed skapa större acceptans för nödvändiga förändringar.

Samtidigt är kontraktssamverkan en mindre beprövad struktur och ställer höga krav på långsiktig samsyn, gemensamma prioriteringar och ett aktivt ledarskap i flera självständiga organisationer.

En pastoratsbildning, innebär däremot en väl etablerad och reglerad organisationsform med tydliga beslutsvägar, gemensamt arbetsgivaransvar och en sammanhållen styrning. Erfarenheter visar att en sådan struktur ger bättre förutsättningar för långsiktig kompetensförsörjning, resursutjämning och organisatorisk bärkraft. Nackdelen är att förändringen kan uppfattas som mer ingripande och att den lokala oron för minskat inflytande ofta blir större i det inledande skedet.

När nu Södra Lapplands kontrakt av AU föreslås ges möjlighet att utveckla en kontraktssamverkan bör den formaliseras så som beskrivs i texten ovan. Möjligheten bygger på att det finns en uttalad vilja till samverkan och ett önskemål om lokalt förankrade lösningar. Samtidigt förutsätter en sådan väg att berörda församlingar och pastorat kan visa såväl vilja som förmåga att successivt fördjupa samarbetet genom gemensamma beslut, avtal och konkreta resultat. Om utvecklingen uteblir behöver andra strukturåtgärder övervägas.

Forts. § 70**Luleå stifts roll i det fortsatta arbetet**

Stiftet kan inte utforma det framtida samarbetet åt de berörda församlingarna.

Däremot kan stiftet aktivt stödja processen genom t ex:

- utbildning av kyrkoråd och församlingsråd
- processtöd och förändringsledning,
- stöd i delegation och styrningsfrågor,
- erfarenhetsutbyte mellan församlingar
- rekryteringsinsatser,
- ledarskapsutveckling,
- konflikt- och samverkansstöd,
- kultur- och relationsbyggande insatser mellan församlingarna.

När beslut fattats ska stiftskansliet och stiftsstyrelsen, i dialog med ingående församlingar/pastorat, ta fram en plan för hur stöd ska utformas.

Stefan Tornberg yrkade på tillägg av ny att-sats

att den föreslagna tidsplanen revideras i dialog med de berörda församlingarna så att tillräcklig tid ges för förtroendefull dialog med såväl förtroendevalda som anställda.

Ordföranden ställde arbetsutskottets förslag och Stefan Tornberg förslag mot varandra. Efter omröstning med acklamation fann ordföranden att Stiftsstyrelsen beslutar att ställa sig bakom arbetsutskottets förslag.

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska underskrifter:

NAMN: Åsa Gunilla Elisabet Nyström
TID: 2026-10-07 17:08:27 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation

NAMN: EMMA KAISA BACKLUND
TID: 2026-10-07 17:08:54 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation

NAMN: Carl Stefan Tornberg
TID: 2026-10-07 17:14:51 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation

